

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kestävän kehityksen arvioinnit ja Euroopan unionin kauppapolitiikka”

(2011/C 218/03)

Esittelijä: **Evelyne PICHENOT**

Euroopan komissio päätti 22. huhtikuuta 2010 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Kestävän kehityksen arvioinnit ja Euroopan unionin kauppapolitiikka.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 7. huhtikuuta 2011.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. toukokuuta 2011 pitämässään 471. täysistunnossa (toukokuun 5. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 161 puolesta ja 3 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

ETSK suosittaa komissiolle Euroopan unionin kauppapolitiikan yhteydessä tehtävien kestävän kehityksen arviointien parantamista uudistamalla niitä siten, että niissä otetaan paremmin huomioon kansalaisyhteiskunnan huolenaiheet ja globalisaatio. ETSK ehdottaa kestävän kehityksen arviointien muokkaamista niin, että ne sisällytetään osaksi johdonmukaista arviointikokonaisuutta.

1.1 Sitä varten ETSK katsoo tarpeelliseksi sisällyttää vastedes kaikkiin kauppasopimuksiin seurantamekanismi, jossa kansalaisyhteiskunta on osallisena, sillä kansalaisyhteiskunnan mukanaolo on ainoa varma tapa valvoa tehtyjen sitoumusten toteutumista ja tarkkailla kaupan avautumisesta seuraavia riskejä ja mahdollisuuksia kestävän kehityksen kannalta. Mekanismi on välttämätön ehdotetussa dynaamisessa lähestymistavassa, sillä se mahdollistaa ensimmäisessä arvioinnissa ilmi tulleiden riskien ja mahdollisuuksien uudelleenarvioinnin tietyin väliajoin.

1.2 Jotta järjestely olisi johdonmukainen kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa, ETSK suosittaa seuraavaa:

- Kestävän kehityksen arvioinnit olisi sisällytettävä etukäteen, toteuttamisen aikana ja jälkikäteen tehtäviin arviointeihin.
- Kestävän kehityksen arviointi olisi sovittava yhteen ennen neuvotteluvaltuutusta tehtävän ennakoarvion kanssa ja tehtävä riittävän ajoissa.
- Kestävän kehityksen arvioinnissa olisi ensisijaisesti pyrittävä havaitsemaan sosiaaliset ja ekologiset riskit. Näin se täydentäisi taloudellista arviota, jonka ensisijaisena tarkoituksena on käytännössä perustella EU:n halua tehdä kauppasopimus.
- Kestävän kehityksen arvioinneissa olisi – erityisesti sellaisilla talouden aloilla, joilla epävirallisen sektorin osuus on merkittävä – pyrittävä mieluummin tekemään tarkempi toimiala- tai kotitalouskohtainen arviointi kuin mittaamaan kaupan vapauttamisen yhteisvaikutuksia jokaiseen kestävän kehityksen pilariin.

— Kestävän kehityksen arvioinnista olisi tultava tiedonlähde, johon viitataan käytössä julkista keskustelua nk. vaikutusanalyysistä Euroopan parlamentissa.

— Kestävän kehityksen arviointien tukitoimenpiteiden olisi kaettava muita Euroopan unionin politiikanaloja.

1.3 Jotta arvioinneista saatava tieto olisi nykyistä hyödyllisempää, ETSK suosittelee kestävän kehityksen arviointien muuttamista seuraavasti:

- Kolmen pilarin välinen tasapaino olisi palautettava.
- Konsulteilla olisi oltava käytössään monenlaisia, muun muassa laadullisia menetelmiä, joiden avulla saataisiin tietoa kauppasopimuksen muista kuin taloudellisista näkökohdista.
- Ympäristöön liittyviä lähestymistapoja (elinkaarianalyysi, hiihtijälänjälki, ekosysteemipalvelujen mittaaminen) olisi kehitettävä.
- Arvioinnista vastaavan konsulttiryhmän olisi järjestelmällisesti pyrittävä ottamaan mukaan asiantuntijoita siitä kumpanimaasta, jonka kanssa kauppasopimusta tehdään.
- Työmarkkinaosapuolet, ympäristöasioiden asiantuntijat ja liike-elämän edustajat olisi kutsuttava laajoihin henkilökohtaisiin haastatteluihin.
- Otetaan huomioon vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon.
- Kestävän kehityksen arvioinneissa olisi tarkasteltava myös oikeus- ja terveysalan ammattien harjoittamisedellytyksiä, erityisesti näiden ammattien harjoittajien riippumattomuutta ja fyysisen koskemattomuuden takaamista.

1.4 Uudenlaisen osallistavan prosessin organisoimiseksi ETSK suosittaa seuraavaa:

- Arvioinnin olisi oltava kaikissa vaiheissa kaikkien asianomaisten osapuolten ja kumppanimaiden saatavilla, ja sen yhteydessä olisi esitettävä tiivis yhteenvedoraportti.
- Kuulemisia olisi järjestettävä eri vaiheissa, ja niiden olisi oltava avoinna kaikille asianomaisille kansalaisyhteiskuntaa edustaville osapuolille. Niihin olisi osoitettava riittävästi määrärahoja.
- ETSK:n olisi voitava osallistua kestävän kehityksen arviointeihin jo alkuvaiheissa siten, että se antaisi lausunnon indikaattoreiden ja konsultoitavien kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden valitsemisesta sekä ehdottaisi konsultointitapoja.
- ETSK:lta olisi pyydyttävä lausuntoa Euroopan parlamentille ja neuvostolle esitettävästä vaikutusanalyysistä.
- ETSK:lle olisi annettava tärkeä kumppaniasema järjestettäessä yhteistyössä EU:n valtuuskuntien kanssa kuulemisia ja seuranta kumppanimaiden kansalaisyhteiskuntien kanssa.
- ETSK:n olisi toimittava välittäjänä, jotta kansalaisyhteiskunnan kuuleminen, joka järjestetään vaikutustenarvioinnin yhteydessä, ja sopimusten nojalla perustettavien seurantamekanismien myöhempi käyttöönotto tapahtuisivat koordinoitusti.
- Jälkikäteen tehtävässä arvioinnissa olisi otettava huomioon seurantakomitean väliraportit.

2. Kestävän kehityksen arvioinnit: tarpeellinen väline, joka kuitenkin kaipaa uudistamista

2.1 Euroopan komissio toteaa tiedonannossaan ”Kauppa, kasvu ja maailmanpolitiikka”⁽¹⁾, että se haluaa lisätä sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan konsultointia voidakseen paremmin mitata kauppapolitiikan vaikutuksia kestäväan kehitykseen. ETSK tunnustaa kauppapolitiikan pääosaston urauurtavan roolin kestävän kehityksen arviointien käyttöönotossa ja on tyytyväinen siihen, että komissio käynnistää keskustelun uudelleen menetelmän saavutusten analysoimiseksi mutta myös sen rajojen ylittämiseksi ja puutteiden paikkaamiseksi. ETSK keskittyy tässä valmisteleavassa lausunnossa ehdotuksiin, joiden tarkoituksena on kehittää järjestelmää ja täsmentää sen tarkoituksena. Lausunnossa pyritään vastaamaan kysymykseen kestävän kehityksen arviointien yhteiskunnallisesta ja poliittisesta hyödyistä.

2.2 Lissabonin sopimuksen tultua voimaan Euroopan parlamentin toimivalta on kasvanut ja se on nyt kauppapolitiikassa tasa-arvoinen EU:n neuvoston kanssa. Ensimmäinen Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen ratifioitu sopimus oli Etelä-Korean kanssa tehty sopimus, joka ratifioitiin maaliskuussa

2011. Sen yhteydessä sidosryhmät ja erityisesti arkaluonteisten alojen sidosryhmät saivat tilaisuuden testata parlamentin jäsenen uusien valtuuksien merkitystä. Kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävän vuoropuhelun tähänastista muotoa on siis muutettava niin, että se sopii yhteen tämän institutionaalisen muutoksen kanssa.

2.3 ETSK panee hyvin kiinnostuneena merkille komission edellä mainitussa viimeaikaisessa tiedonannossa kaavailut järjestelmään tehtävät muutokset. Kestävän kehityksen arviointiin liittyy edelleen kansalaisyhteiskunnan konsultointi, ja arviointi toteutetaan muodollisen sitoumuksen mukaisesti neuvotteluvaiheessa. Arvioinnin tulokset esitetään erillisessä kannanotossa. Uutena vaiheena komissio ilmoittaa, että kauppasopimusten vaikutusten seuranta parannetaan toteuttamalla jatkossa sopimusten jälkiarviointeja. Tärkeä uusi poliittisen keskustelun vaihe on myös se, että komissio laatii neuvottelujen päätyttyä mutta ennen sopimuksen allekirjoittamista parlamentille ja neuvostolle analyysin sopimuksen vaikutuksista. Kestävän kehityksen arviointeja ei näin jatkossa voida pitää pelkästään neuvotteluihin rajoittuvana välineenä, vaan ne ovat osa kaikkia politiikan kehittä-, toteutus- ja seurantavaiheita. Tämä tekee tässä lausunnossa esitettävistä järjestelmän uudistamishdotuksista ajankohdallisia ja erityisen merkittäviä.

2.4 Koska asiasta ei ole päästy sopimukseen monenvälisellä tasolla, kahdenvälisiin ja alueellisiin vapaakauppasopimuksiin sisällytetään yhä enemmän maailmankaupan kestäväpohjaisempaan hallinnoimiseen liittyviä osatekijöitä: niissä sovelletaan yhä kattavampaa (ennakko- ja jälki-) arviointien sarjaa ja ne käsittelevät kestävää kehitystä käsitteleviä lukuja, joihin sisältyy ekologisia ja sosiaalisia sitoumuksia.

2.5 Kauppapolitiikan pääosasto ja kansalaisyhteiskunta harjoittavat jo järjestelmällistä vuoropuhelua⁽²⁾, joka käsittelee tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia kauppaneuvottelujen eri vaiheissa. Vuoropuhelu on vastaus velvoitteeseen kuulla niin eurooppalaisen kuin kumppanimaiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioita siinä vaiheessa, kun konsultit valmistelevat kestävän kehityksen arviointia. Kyse on laajamittaisesta kansalaisvuoropuhelukoikeudesta, johon ETSK haluaisi osallistua suuremmalla panoksella.

2.6 Tämänhetkisessä kahdenvälisen tai alueellisten kauppaneuvottelujen kehitys- tai uudelleenkäynnistysvaiheessa tämä tiedotus- ja kuulemismalli herättää toivoa, mutta myös arvostelua⁽³⁾. Kestävän kehityksen arvioinneissa käytetään yleisesti matemaattisia simulointimalleja, kuten laskettavissa olevaan yleiseen tasapainoon perustuvia malleja, jotka on suunniteltu arvioimaan makrotalouspolitiikan tehokkuutta eikä sen hajanaisia ekologisia tai sosiaalisia vaikutuksia. Tästä seuraa, että taloudellinen arviointi saa huomattavan painoarvon. Kestävän kehityksen arvioinneissa käytettyjen mallinnusten tulokset ovat usein odotustenmukaisia eivätkä tuo kovin arvokasta lisätietoa neuvottelijoille tai asianomaisille osapuolille, koska niissä ei havaita

⁽¹⁾ KOM(2010) 612, 9.11.2010.

⁽²⁾ Kauppapolitiikan pääosaston toimintakertomus 2010 kansalaisyhteiskunnan kanssa käydystä vuoropuhelusta: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/february/tradoc_145785.pdf.

⁽³⁾ Euroopan unionin uutta kauppapolitiikkaa käsitelleen julkisen kuulemisen loppuraportti 2010: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/september/tradoc_146556.pdf

merkittäviä tai riittävän yksityiskohtaisia vaikutuksia. Talouden epävirallista sektoria koskevien luotettavien tilastotietojen puutteen vuoksi ei kestävä kehityksen arvioinneissa riittävästi oteta huomioon tähän sektoriin kohdistuvia mahdollisia vaikutuksia.

2.7 Monet menettelyä käsitelleet tutkimukset⁽⁴⁾ osoittavat, että kestävä kehityksen arviointien suunnitteluun ja kuulemisten organisointiin liittyy ongelmia. Kestävä kehityksen arviointit tehdään liian myöhäisessä neuvotteluvaiheessa, eikä niillä siksi ole todellista vaikutusta neuvotteluprosessin sisältöön eivätkä ne varoita ajoissa asianomaisia toimijoita ongelmallisimmista vaikutuksista. Ei ole olemassa selkeitä sääntöjä siitä, miten menettelyn aikana konsultoidut pääasialliset tahot määritellään ja valitaan.

2.8 Mikäli tietyt sosiaaliset indikaattoriarvot ovat talous- ja rahoitusalan kriisin seurausten vuoksi merkittävästi muuttuneet, alkuperäistä tutkimusta on täydennettävä tai muutettava, jotta käytetyt tiedot ja skenaariot saatetaan ajan tasalle ja parannetaan ehdotettujen liitännäistoimien soveltuvuutta.

3. Kestävä kehityksen arviointien sisällyttäminen johdonmukaiseen arviointikokonaisuuteen

3.1 Kestävä kehityksen arvioinnit eivät ole olleet tyydyttäviä siksi, että niistä on saatu tietoa liian myöhään, tieto ei ole ollut uutta neuvottelujen kannalta, arvioinneilla ei ole ollut selkeitä poliittisia vaikutuksia eikä niihin ole sisällynyt tarvittavia kuulemismenettelyjä. ETSK ehdottaakin niiden suunnittelemista uudelleen dynaamisen lähestymistavan pohjalta. Kestävä kehityksen arviointien tehtäväksi olisi määriteltävä ensisijaisesti erityisten (ekologisten ja sosiaalisten) riskien havaitseminen sekä näiden riskien arviointi ja seuranta ajan kuluessa. Kestävä kehityksen arviointien lisäarvona on tällaisia odotettavissa olevia ja havaittuja riskejä koskevien tietojen tarjoaminen.

3.2 Arviointi tehdään siten etukäteen (riskien ennakointi), toteuttamisen aikana (riskien kehittyminen) ja jälkikäteen (havaitut vaikutukset). Kestävä kehityksen arviointi ei näin ole pelkästään diagnosointimenetelmä tai -väline, vaan se saa dynaamisen luonteen. Arviointia ei tule enää pitää staattisena välineenä, jonka avulla lasketaan kolmen pilarin aritmeettinen arvo, vaan prosessina, jossa tuotetaan yhdessä kohdennettua tietoa ja jaetaan sitä. Tietojen perusteella voidaan antaa merkki tai varoitus kansalaisyhteiskunnalle ja neuvottelijoille, joiden velvollisuutena on pysyä valppaana.

3.3 Jotta kestävä kehityksen arviointi olisi tehokas prosessi, sen on kuuluttava johdonmukaiseen EU:n politiikan arviointikokonaisuuteen, jonka yhteisenä päämääränä on kestävä kehitys.

⁽⁴⁾ Anne Chetaille (2005). *Les études d'impact des accords commerciaux sur le développement durable: bilan et perspectives*. Gret, Pariisi.
Ruddy & Hilty (2007). *Impact assessment and policy learning in the European Commission*. Sciencedirect.
Pascal Gabriel (2008). *Problématiques environnementales, emploi et cohésion sociale. Un examen des développements politiques au niveau international*. Syndex/työllisyyden pääosasto.
Ekins & Voituriez (2009). *Trade, Globalisation and Sustainability Impact Assessment*, Earthscan, Lontoo.

3.3.1 Ensimmäinen asia on kolmen pilarin keskinäinen johdonmukaisuus. Se edellyttää ympäristö- ja ilmastoulettavuuden vahvistamista, mutta myös sosiaalisella puolella ihmisoikeuksien ja ihmisarvoisten työolojen noudattamisen ottamista erikseen huomioon.⁽⁵⁾

3.3.2 Kaavaillun toiminnan ja tukitoimenpiteiden sekä haivattujen riskien ja mahdollisuuksien on myös oltava johdonmukaisia. Suositusten on katettava mahdollisimman monia EU:n politiikanaloja ja toimenpiteitä (mm. rakennerahastot ja erityisohjelmat, kehitysapu, globalisaatio-rahasto, demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen väline [EIDHR], EIP:n rahoitus). Näiden välineiden ohjelmasuunnittelussa on vastavuoroisesti otettava huomioon kestävä kehityksen arvioinnit.

3.3.3 Myös komission toteuttamien eri arviointien johdonmukaisuus on varmistettava. Erityisesti neuvotteluvuottuudesta edeltävän vaikutustenarvioinnin ja kestävä kehityksen arvioinnin välistä kytköstä on selkiytettävä. Kestävä kehityksen arvioinnin laajuutta voidaan tarvittaessa mukauttaa ja tarkistaa sen suhteen, onko sitä ennen tehty laajamittainen vai päinvastoin suppea ennakoarvio sosiaalisista ja ekologisista riskeistä.

3.4 Euroopan parlamentin jäsenet, jäsenvaltioiden edustajat ja kansalaisyhteiskunta olisi otettava mukaan prosessin kaikkiin vaiheisiin paljon suurempaan rooliin kuin nykyisin. Komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle laatimalla analyysillä kauppasopimuksen vaikutuksista on strateginen ulottuvuus tässä kokonaisuudessa, ja sen huomioonottaminen toimielimissä mahdollistaa kansalaisvuoropuhelun keskittämisen poliittisen keskustelun keskeiseen vaiheeseen.

3.5 Vaikuttaa tarpeelliselta laajentaa ja mukauttaa kestävä kehityksen arvioinnit nykyisiin ja tuleviin neuvotteluvuottuuksiin, jotka koskevat vapaakauppasopimuksia strategisten talouskumppaneiden (Yhdysvallat, Kiina, Venäjä, Japani, Intia, Brasilia) kanssa. Arviointien olisi katettava etenkin taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia koskevaan YK:n pöytäkirjaan sekä teollis- ja tekijänoikeuksiin, julkisia hankintoja koskeviin sääntöihin ja investointisopimuksiin liittyviä asioita.

4. Saatujen tietojen merkityksellisyden lisääminen

4.1 Tulokset on toimitettava neuvottelijoille jo varhaisessa neuvotteluvaiheessa, jos mahdolliset myönteiset vaikutukset tai kielteiset seuraukset halutaan todella otettavan huomioon. Arviointitutkimusten on oltava kaikkien asianomaisten osapuolten ja kumppanimaiden saatavilla kaikissa vaiheissa. Vaikka arvioinnin toteutusaika on lyhennetty yhdeksään kuukauteen, määräaika on hyödynnettävä niin, että kuulemisprosessi kumppanimaissa tehostuu.

⁽⁵⁾ Tiedonanto aiheesta "Ihmisarvoinen työ ja kestävä kehitys Välimeren alueella", ETSK, syyskuu 2010.

4.2 Kestävän kehityksen arvioinnin tarpeellisuutta koskevan kritiikin torjumiseksi on luovuttava yleistyksistä ja yhteisvaikutusten (taloudellinen/ekologinen/sosiaalinen) laadullisesta mittaamisesta. Ensisiijaista olisi oltava erityisten ekologisten ja sosiaalisten riskien havaitseminen sekä näiden alojen mahdollisuuksien kartoittaminen, jolloin arviointi täydentäisi taloudellisten mahdollisuuksien välttämätöntä mittaamista. Useimmat mallit on rakennettu niin, että taloudelliset näkymät ovat myönteisiä, ja niiden perusteella on käytännössä aloitettu sopimusneuvottelut heti valtuutusta edeltäneen vaikutustenarvioinnin valmistuttua.

4.3 Ekologisten ja sosiaalisten riskien arviointi on tehtävä hyödyntäen mahdollisimman monia määrällisiä ja laadullisia menetelmiä, jotka on suunniteltu varta vasten valaisemaan kauppapolitiikan muita kuin taloudellisia puolia, kuten vaikutusta sukupuolten väliseen tasa-arvoon, ruokaturvaan tai elintarvikkeiden turvallisuuteen. Ekologisempia lähestymistapoja, kuten elinkaarianalyysia, hiilijalanjälkeä ja biodiversiteettivaikutusta, olisi erityisesti kehitettävä. Toinen osio on laadullisten menetelmien käyttäminen sosiaalisten vaikutusten arvioimiseen tietyillä kohdealoilla (esimerkiksi työllisyys ja ihmisarvoinen työ).

4.4 Komission olisi sitä varten mainittava tarjouspyyntökilpailun ehdoissa erikseen sosiaali- ja/tai ympäristöalan asiantuntijoiden tarve. Suuremman roolin antaminen kumppanimaiden sekä ILO:n ja tarvittaessa jopa WHO:n tai FAOn asiantuntijoille erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa suuri osa taloudesta koostuu epävirallisesta toiminnasta, on erittäin suotavaa. Konsulttien on myös analysoitava oikeus- ja terveysalan itsenäisten ammattinharjoittajien työskentelyn edellytyksiä, jotta saadaan tietoa heidän tuojensa ja fyysisen koskemattomuutensa oikeudellisesta suojasta.

4.5 Euroopan sisäisiä vaikutuksia muun muassa työllisyyden tai rakenneuudistusten alalla ei saa väheksyä, etenkin niissä kestävä kehityksen arvioinneissa, jotka koskevat strategisia kumppaneita. Työmarkkinaosapuolten mukanaolo on tällöin välttämätöntä muun muassa sosiaalisten ja ekologisten tavoitteiden välillä olevien jännitteiden tiedostamiseksi, jotta varmistetaan oikeudenmukainen siirtymä sekä ”vihreä” ja osallistava kasvu. Alakohtaista tietoa on pyydettävä järjestelmällisesti ETSK:n neuvoo-antavalta valiokunnalta ”teollisuuden muutokset” ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua edistäviltä alakohtaisilta eurooppalaisilta komiteoilta, jotka käsittelevät kauppavaihtoa. Suora näkemystenvaihto työmarkkinaosapuolten kanssa lisää vaikutustenarvioinnin tulosten legitiimiyttä.

4.6 Kestävän kehityksen arvioinneissa on myös alettava vähitellen hyödyntää tietoa, joka saadaan vapaaehtoisista ja/tai neuvottelujen tuloksena syntyneistä monikansallisten yritysten sosiaalista vastuuta koskevista sitoumuksista sekä kansainvälisistä puitesopimuksista.

4.7 Kumppanimaiden kapasiteetin vahvistamiseen käytettävät taloudelliset ja henkilöresurssit (asiantuntemus, erityisesti ympäristö- ja sosiaalialalla, sekä kuulemismekanismit) ovat keskeinen tekijä kestävä kehityksen arviointien laadun ja seurantarhmiin käynnistämisen kannalta. Tämän aiheen koordinoitua kehitys- ja yhteistyöpääosaston ja kauppapolitiikan pääosaston välillä on

tehostettava ja kehitettävä siten, että huomioon otetaan myös uuden elimen, Euroopan ulkosuhdehallinnon, ohjelmasuunnittelu.

4.8 Vapaakauppasopimusten vaikutusta kauppasopimuksen ulkopuolisiin maihin tai syrjäisimpiin alueisiin olisi vähitellen alettava tarkastella paikallisten asiantuntijoiden ja kansalaisyhteiskunnan avustuksella, jotta voitaisiin mitata kauppavirtojen muuttumisen ekologisia ja sosiaalisia vaikutuksia siellä.

4.9 Komission vuonna 2006 laatimaa kestävä kehityksen arviointeja käsittelevää käytännön opasta⁽⁶⁾ olisi tarkistettava, jotta se perustuisi tällaiseen neuvottelijoille ja tuleville arvioijille hyödyllisen diagnoosin lähestymistapaan. Kehitys- ja -yhteistyöpääosaston, työllisyysasioiden, ympäristöasioiden, ilmastotoimien ja terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosastojen asiantuntijat olisi saatava mukaan tarkistustyöhön ja oppaan täytäntöönpanoon.

5. Kansalaisyhteiskunnan osallistumisprosessin tarkistaminen

5.1 Monet näistä suosituksista vastaavat niiden tahojen toiveisiin, jotka esittivät kauppapolitiikan pääosaston vuonna 2010 käynnistämässä uutta kauppapolitiikkaa käsitelleessä julkisessa kuulemismenettelyssä kriittisiä arvioita. Samaan tapaan kuin kestävä kehityksen arvioinnit on sisällytettävä johdonmukaiseen politiikan arviointikokonaisuuteen, myös kuulemisprosessi on suunniteltava uudelleen dynaamisesti, prosessina, joka soveltuu kuhunkin eri vaiheeseen. Siinä olisi myös tukeuduttava hyviksi havaittuihin toimintatapoihin.

5.2 Valmisteltaessa yksittäistä kestävä kehityksen arviointia ETSK voisi osallistua varhaisemmassa vaiheessa toimielinten väliseen konsultointiin laatimalla lausunnon sosiaalisten tai ekologisten indikaattorien valinnasta, määrittämällä tukitoimenpiteitä tai ehdottamalla parhaiten soveltuvia kuulemismekanismeja.

5.3 Kansalaisyhteiskunta odottaa, että komissio selvittää Euroopan parlamentille esitettävässä vaikutusanalyysissa tavat, joilla kestävä kehityksen arvioinnin tulokset on otettu huomioon neuvotteluissa, ja miten kutakin lukua on muutettu, jotta välttyään todetuilta ongelmilta.

5.4 Ensimmäinen arvio on liitettävä osaksi varhaista seuranta- ja arviointijärjestelmää (2–3 vuotta), joka mahdollistaa tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa yksilöityjen vaikutusten täsmentämisen ja tarvittaessa tarkistamisen sekä uusien riskien havaitsemisen. Seurannassa ja arvioinnissa on keskityttävä riskeihin ja niiden muutoksiin ajan kuluessa sekä tukitoimenpiteiden tehokkuuteen.

⁽⁶⁾ Käytännön opas kestävä kehityksen arvioinneista, kauppapolitiikan PO: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/march/tradoc_127974.pdf.

5.5 Jotta uusi arviointikokonaisuus, johon myös kestävän kehityksen arviointi kuuluu, voitaisiin toteuttaa, ETSK voi hyödyntää vakaita suhteitaan laajoihin osiin EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisyhteiskuntia. ETSK voi siten toimia välittäjänä kuulemisprosesseissa. Komitealla on jo kokemusta vuoropuhelun organisoimisesta kumppanimaiden kansalaisyhteiskuntien kanssa eri neuvotteluvaiheissa.

5.6 ETSK:n pysyvästi toimivat maantieteelliset ryhmät, jotka vastaavat näkemystenvaihdosta EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisyhteiskunnan kanssa, ovat tärkeä valtti valmisteltaessa sopimusten seurantakomiteoiden perustamista kaikkien kansalaisyhteiskunnan osien kanssa. Näillä ETSK:n työskentelyelimillä on kokemusta vuoropuhelusta ja vastakkainasettelusta erilaisissa assosiaatio- tai kumppanuussopimusasioissa, joten ne ovat ensisijaisia tahoja keskustelulle kauppasopimuksella saavutettavasta tasapainosta. Jokaisella yhteisrakenteella on tarjottavanaan maantieteellisistä lähtökohdista ruohonjuuritason kokemusta empiirisistä kytköksistä kansainvälisen kaupan ja kestävän kehityksen välillä.

5.7 Cariforum-sopimukseen sisältyvä seurantamekanismi tarjoaa ratkaisun koko sopimuksen seurantaan: sen mukaan kansalaisyhteiskunnat valvovat vastavuoroisesti sopimuksen soveltamista. Etelä-Korean kanssa tehdyssä sopimuksessa sovitaan kestävää kehitystä koskevan sopimusluvun seurannasta. Seurantamekanismien käyttöönottolla on ratkaisevan tärkeä merkitys

kestävää kehitystä koskevien EU:n sitoumusten uskottavuuden kannalta. Seurannan tuleva arvo ja osapuolten välinen luottamus kuulemisprosessissa riippuvat kestävän kehityksen arviointien laadusta. Tästä syystä ETSK toteaa jälleen, että sen mielestä kaikkiin kauppasopimuksiin olisi sisällytettävä seurantakomitea.

5.8 ETSK kannattaa kauppapolitiikan pääosaston omaksumaa yhteistyöhön pohjautuvaa lähestymistapaa, jossa tavoitteena on sisällyttää jokaiseen sopimukseen ”kestävää kehitystä” koskeva kohtansa sosiaali- ja ympäristöasioita koskevine sitoumuksineen. Kestävän kehityksen arviointi on osa tätä kannustavaa lähestymistapaa osoittaen empiirisesti ja käytännöllisesti kaupan tällä alalla tarjoamat mahdollisuudet sekä tarvittavat siirtymä-, sopeutus-, kompensatio- tai turvatoimet, joiden avulla pyritään ehkäisemään tai lieventämään sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä riskejä sopimukseen sisältyvien sitoumusten mukaisesti.

5.9 ETSK on sitoutunut Cariforum-sopimuksessa seurannan tukipylvääksi ja hyödyntää siinä kansalaisyhteiskunnan kanssa aiemmin solmittuja suhteita. ETSK kehittää kumppanisuhteita myös Etelä-Korean kansalaisyhteiskuntaan voidakseen jatkossa valvoa käyttöön otettavia seurantamekanismeja. Osallistavan prosessin tarkistamiseksi riittää, että otetaan opiksi Chilen kanssa tehdyn sopimuksen ensimmäisen jälkiarvioinnin tuloksista.

Bryssel 5. toukokuuta 2011

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON
